

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/40332,Konferencja-naukowa-Relacje-Kosciol-panstwo-na-Gornym-Slasku-w-latach-1945-1989-K.html>
01.03.2026, 03:16

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Relacje Kościół - państwo na Górnym Śląsku w latach 1945-1989. Konflikt ideologiczny” - Katowice, 19 października 2017

19.10.2017

19 października 2017 r. w Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach „Przystanek Historia”, przy ul. św. Jana 10, odbyła się konferencja naukowa „Relacje Kościół - państwo na Górnym Śląsku w latach 1945-1989. Konflikt ideologiczny”. Organizatorami konferencji są Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach oraz Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Podstawą konfliktu między Kościołem katolickim a państwem komunistycznym w Polsce były kwestie ideologiczno-światopoglądowe. Lansowany przez partię komunistyczną ateizm miał być spoiwem ideologicznym oraz oficjalną „nową religią”, zaś tradycyjne katolickie wartości miały „odejść do lamusa”. Komuniści dążyli do zawłaszczenia całej sfery aktywności społeczeństwa, ograniczając działalność Kościoła do murów świątyń.

Celem konferencji była refleksja historyczna, teologiczna, politologiczna i socjologiczna nad źródłami i przebiegiem konfliktu ideologicznego między państwem a Kościołem katolickim na terenie Górnego Śląska w latach 1945-1989, ze szczególnym uwzględnieniem następujących kwestii:

- specyfika, uwarunkowania, dynamika oraz główne pola konfliktu ideologicznego państwo - Kościół na Górnym Śląsku
- granice wolności religijnej w państwie komunistycznym
- spór o obecność Kościoła w sferze publicznej (m.in. szkoły, krzyże, budownictwo sakralne, prasa katolicka)
- propaganda w służbie ideologii komunistycznej (m.in. prasa, telewizja), cenzura i odpowiedź strony kościelnej
- działalność laicyzacyjna władz komunistycznych i programy odnowy religijnej Kościoła
- walka o czystość ideologiczną szeregów partyjnych (walka z „klerykalizacją” i „religianctwem”)

PROGRAM

Sesja I godz. 9.00-10.20

- dr Andrzej Grajewski („Gość Niedzielny”) - *Śląska specyfika konfliktu ideologicznego Kościół - państwo w okresie PRL*
- dr hab. Adam Dziurok prof. USKW (IPN Katowice, UKSW Warszawa) - *Starcie bezpośrednie - kwestie ideologiczne w rozmowach przedstawicieli władz partyjno-państwowych z duchownymi diecezji katowickiej w okresie stalinizmu*
- ks. dr Rafał Śpiewak (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) - *Kościół katowicki pomiędzy dwoma*

totalitaryzmami. Studium na podstawie „Gościa Niedzielnego” z 1945 r.

- dr Łucja Marek (IPN Kraków) – *Katowicki miesięcznik ateistyczny „Myśl Wolna” (1958–1962) w służbie ideologii komunistycznej*

Sesja II godz. 10.30-11.30

- ks. dr hab. Dominik Zamiatała prof. UKSW (UKSW Warszawa) – *Działalność Zrzeszenia Katolików Caritas na Górnym Śląsku*
- dr Adriana Dawid (Uniwersytet Opolski) – *Duchowni z województwa opolskiego w Komitecie Obrońców Pokoju*
- dr Jacek Żurek (Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej) – *Ksiądz – patriota wzorcowy*
- ks. prof. Jerzy Myszor (Uniwersytet Śląski) – *Wychować księdza patriotę. Stosunek władz komunistycznych do formacji do kapłaństwa w śląskim seminarium duchownym w Krakowie w latach 1952–1980*

Sesja III godz. 11.45-12.45

- dr Zbigniew Bereszyński (Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu) – *Oświata i wychowanie jako obszar konfrontacji ideologicznej Kościoła – państwo na przykładzie województwa opolskiego w latach 1950–1988*
- dr hab. Andrzej Szymański prof. UO (Uniwersytet Opolski) – *Dwa lata „łagru” za nauczanie religii. Przypadek s. Anny Dylus z Nowej Wsi Królewskiej*
- dr Anna Badura (IPN Katowice) – *Akcja dekrucyfikacyjna w szkołach województwa katowickiego w latach 1984–1985*

Sesja IV godz. 13.00-14.15

- ks. dr hab. Arkadiusz Wuwer (Uniwersytet Śląski) – *Relacje Kościoła – państwo na Górnym Śląsku w świetle wystąpień biskupów katowickich podczas stanowych pielgrzymek mężczyzn do Piekar Śląskich (1966–1989)*
- dr Kornelia Banaś (IPN Katowice) – *Kościelna propaganda wizualna podczas stanowych pielgrzymek w Piekarach Śląskich*
- ks. dr hab. Henryk Olszar (Uniwersytet Śląski) – *„Śląska Fatima”. Kościół w zderzeniu z totalitaryzmem na przykładzie wiejskiego sanktuarium maryjnego w Turzy Śląskiej*

Dyskusja

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Katowice

ODDZIAŁ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W KATOWICACH
ORAZ
WYDZIAŁ TEOLOGICZNY UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH
ZAPRASZAJĄ NA KONFERENCJĘ NAUKOWĄ

RELACJE KOŚCIOŁ-PAŃSTWO NA GÓRNYM ŚLĄSKU W LATACH 1945-1989. KONFLIKT IDEOLOGICZNY

**PRZYSTANEK
HISTORIA**

Centrum Edukacyjne IPN
w Katowicach
ul. św. Jana 10

**19 PAŹDZIERNIKA 2017 r.
GODZ. 9.00 - 14.15**

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Plakat

Pliki do pobrania

[Zaproszenie z programem konferencji \(pdf, 330.53 KB\)](#)